

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Стефан Николов Шивачев

на тема: „Ролята на община Пловдив за развитието на града през периода 1886-1944 година”

за присъждане на научната и образователна степен „доктор”

в научна област: 2. Хуманитарни науки

професионално направление: 2.2. История и Археология

научна специалност: История на България (Нова българска история)

от доц. д-р Росица Иванова Стоянова, Институт за исторически изследвания при БАН, научен ръководител на докторанта

1. Общи данни за докторанта и докторантурата

Стефан Николов Шивачев завършва висше образование, специалност „История“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ /магистър/ през 1979 г. Трудовата му и научна кариера са изцяло свързани с музейното дело и институции в Пловдив. През 1985 г. постъпва като уредник в Регионалния исторически музей, а от 1993 г. и до момента е негов директор. В качеството си на научен сътрудник /от 1989 г./, музеен работник и ръководител стои в основата на планирането и осъществяването на многостранната дейност на тази важна и авторитетна културна институция по проучването, опазването и популяризирането на културно историческото наследство. Участник е в създаването на тематични планове и концепции за музейни експозиции, сбирки и изложби, в реализирането на проекти в сферата на културно историческото наследство и музейното дело, в организирането на многобройни научни форуми, сред които бих отличила поредицата „Пловдивски приноси“ /осем издания от 2001 г. до момента/, на разнообразни културни прояви. Научните му интереси са в полето на историята на българския национален въпрос, развитието на здравеопазването и благотворителното дело, музеезнанието като през годините е натрупал редица публикации /сред които 3 самостоятелни и в съавторство монографии/, участвал е в национални и международни научни конференции. Т.е. Шивачев е изграден и утвърден изследовател, оставил диря в науката, човек с респектиращи организационни и управленски умения и опит.

На заседание на секция „Нова българска история“ при ИИСТИ–БАН, състояло се на 15 март 2016 г., той бе зачислен като докторант на самостоятелна подготовка. Темата на дисертацията, приета от първичното звено и утвърдена от Научния съвет, бе „Ролята на община Пловдив за развитието на града през периода 1886–1944 г.“ Бях определена за научен консултант на докторантурата. Натрупванията на докторанта като изследователски опит, издирени и проучени материали по историята на града и общината, предварителни познания по развитието и дейността на местното самоуправление /включително лично участие в него/, компютърните умения дадоха възможност образователната и научната програми да бъдат изпълнени предсрочно в рамките на 2 календарни години. В срок и успешно бяха положени изискванията се изпити /обща и по специалността/, бе събран и проучен внушителен по обем и разнообразен по вид, произход и съдържание корпус от документи. Публикациите на Шивачев по темата на дисертацията, участието му в научни форуми са многобройни и част от тях предшестват началото на докторантурата. В рамките само на 2016–2017 г., когато тя бе осъществена, докторантът се включи в две научни конференции и публикува 2 научни студии в престижни научни издания. С това бяха натрупани повече от нужните според Правилника на Центъра за обучение на докторантите на БАН кредити.

2. Характеристика на дисертацията и автореферата

Дисертационният труд е в обем 333 стандартни страници и е оформен съгласно изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИИСТИ. Състои се от увод, предговор, изложение, структурирано на хронологически принцип в 3 глави, заключение, библиография и приложения. Емпиричната база на изследването /архивни документи от учрежденски и лични архивни фондове, сведения от периодичния печат, публикувани извори, мемоарна литература и др./ е максимално широка и релевантна на разработваната тема. Шивачев не просто познава в детайли, но критично ползва и коректно цитира огромната литература, посветена на общите проблеми на местното самоуправление в страната, на миналото на други градски общини, на процесите и събитията в самия Пловдив – стопанско и културно развитие, градоустройство, социално дело, здравеопазване, демографски облик, социална структура и пр. Структурата на труда е класическа за подобен род изследвания, но същевременно е съобразена със спецификите на общинското самоуправление в града и дава възможност адекватно да бъдат изложени вижданията на автора, да бъдат реализирани предварително формулираните цели и

задачи. Включването на един по-обширен предговор, посветен на годините до 1886 г. и обвързването на долната хронологическа граница на трета глава с началото на кметския мандат на Божидар Здравков са убедително защитени от докторанта и подсказват задълбочено познаване и обмисляне на историческите процеси. Дисертацията е снабдена и с приложение, което е интегрална част от текста, тъй като включва снимков материал и градоустройствени планове на града.

Авторефератът отразява адекватно съдържанието на работата и представя в синтезиран вид най-съществените изводи, констатации и резултати, до които докторантът достига.

3. Оценка на дисертационния труд

Като научен ръководител съм съпричастна към реализацията на труда. В този му вид той отразява в значителна степен и моето виждане как трябва да бъде изследвана и представена темата. Ето защо, без да се спирам на конкретните приноси, ще се опитам да очертая цялостната си оценка за постигнатото.

На първо място бих искала да обърна внимание на изследователския подход, възприет и прокаран последователно във всички етапи на изследователската работа и в целия текст на дисертацията. А именно, да се търси мястото и ролята на общината в процеса на урбанизация на Пловдив. Този избор води до съзнателно дистанциране от проучването и експонирането на партийно-политическите противопоставяния в рамките на местната власт. Като дългогодишен изследовател на историята на Пловдив, Шивачев добре познава вътрешнополитическите събития в страната и в града, партиите на местно ниво, лидерите им, но ги засяга пестеливо, без да се впуска в детайлно изложение на партийните предизборни борби и агитации, общинските партийни програми, дебатите в рамките на общинския съвет. По мое мнение избраният подход не просто е подходящ или възможен. Именно той придава новаторски характер на разработката и гарантира много от нейните достойнства. Вниманието на автора е насочено към значимите, стратегически за града проекти като водоснабдяването и канализацията, електрификацията, градоустройството и ролята на общината за тяхната реализация. Широката емпирична база, върху която се гради изложението, и големият период от време, който то покрива – 1886–1944 г. – позволяват да се проследи активността на местната власт в нейната пълнота. Наред с успешните начинания, в текста са представени и трудностите, неудачите, лошите управленски решения, провалите. Задълбочено са

разгледани проблемите по финансовото обезпечаване на големите инвестиционни проекти и на текущата дейност на общината. На пръв поглед, на ред места в текста цифрите натежават, но по моя преценка именно тези части на изложението дават отговори или поне задават редица въпроси относно недостатъците на общинското законодателство, за ролята на кредитната политика на БНБ, за значението на опита, компетентността и наличието на стратегическо мислене при осъществяването на заемната политика на общината. Не само не е пропуснат, но бих казала, че е разгледан в дълбочина болезненият и днес проблем за корупцията. Към тези достойнства на работата бих добавила доброто познаване на структурата на общината и нейните служби, които са представени в контекста на общинското законодателство от Съединението до края на Втората световна война; персонифицирането на местната власт чрез фигурите на Пловдивските кметове, показани чрез личните им качества, заслуги или провали; разработването на проблемите за общинската политика в областта на образованието и културата, социалното дело, екологията, здравеопазването. В резултат авторът убедително доказва своята теза за общината като главен фактор за модернизацията на един град.

4. Заключение

В заключение бих казала, че във всички етапи на работата си по дисертацията докторантът демонстрира качества на изграден и критично мислещ изследовател. Представеният труд има изцяло приносен характер не само с оглед историята на Пловдив, но представлява успешен модел за изследване на развитието на местното самоуправление и в други градски центрове.

Всичко това, както и констатираната редовност при реализацията на образователната програма на докторантурата, ми дават основание да твърдя, че са налице необходимите условия, за да бъде присъдена на Стефан Николов Шивачев образователната и научна степен „доктор“ за дисертационния труд „Ролята на община Пловдив за развитието на града през периода 1886-1944 година“. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително.

18 май 2018 г.

.....
/доц. д-р Росица Стоянова/